

אוניברסיטת תל אביב
הפקולטה למדעי הרוח על שם לסטר וסאלי אנטין
החוג להיסטוריה כללית

עבודת סמינר
ד"ר מיכאל זכים
הדמוקרטיה האמריקאית
סמסטר ב'
תשע"א

האסטרטגיה, הרטוריקה והטקטיקה של תנועות המחאה הלהט"ביות לפני ואחרי מאורעות סטונוול

מגישה: ניצן פינקו

26.10.2011

1. מבוא

נהוג לחלק את ההיסטוריה של המיעוטים המיניים, כלומר, הומוסקסואלים, לסביות, טרנסג'נדרים וביסקסואלים¹ לשני עידנים: לפני אירועי סטנוול ולאחריהם.² אירועי סטנוול עיצבו מחדש את השיח הלהט"בי ומונחים עד היום במצעדי גאווה שנתיים ברחבי העולם. בעבודה אסקור את המאבק ההומוסקסואלי והלסבי בתקופה שבין ייסוד התנועה ההומופילית בשנת 1951 לבין הקמת ארגון ה Gay Liberation Front (GLF) בשנת 1969 והתפצלותו לכדי תנועות לסביות ואחרות בשנת 1970. עבודה זו תמקד בדרכי הפעולה של תנועות המחאה הלהט"ביות לפני ואחרי מאורעות סטנוול, שהיוו זרז לשינויים שונים, תוך דגש על האסטרטגיה, הרטוריקה והטקטיקה שלהן.

2. סקירה היסטורית של חד מיניות והומופוביה

המונחים "הומוסקסואל" ו"הטרוסקסואל", נטבעו בסוף המאה התשע עשרה, והפכו לחלק מהשיח הציבורי באמצע המאה העשרים.³ תנועות הרפורמה ההומוסקסואליות נוסדו במטרה להתמודד עם ההומופוביה בחברת האמריקאית. הומופוביה הינה פחד או שנאה מהומוסקסואליות והומוסקסואלים,⁴ הנגרמת על פי מייקל וורנר (Michael Warner) כתוצאה מבושה מינית. וורנר טוען שהבושה המינית הינה אבן יסוד בתרבות המודרנית, ומתארכת החל משחר השיח על דמוקרטיה ואוטונומיה. וורנר בוחן את ההיסטוריה המינית של ארצות הברית, אנגליה וצרפת, ומסיק שכולן לוקות באובססיה מינית: בצרפת, לדוגמא, נערך מעקב ציבורי אחר חיי המין של מארי אנטואנט.

בנוסף לכך, מדגיש וורנר שהתרבות האנגלו – אמריקאית נוטה יותר מכולן לבושה מינית.

לדוגמא, חוקי אמריקה הפוריטנית נכתבו על פי ספרי "ויקרא" ו"דברים" התנ"כיים, וביניהם חוק

שגזר עונש מוות באשמת חוסר נאמנות בנישואין. בנוסף, בתחילת המאה התשע עשרה התקיימו

¹ לסביות, הומוסקסואלים, ביסקסואלים וטרנסג'נדרים ייקראו מעתה בקיצור להט"בים.

² D'Emilio John. 1983. *Sexual Politics, Sexual Communities: The Making of a Homosexual Minority in the United States, 1940-1970*. Chicago, IL: University of Chicago Press in Armstrong, in Elizabeth A., and Suzanna M. Crage. "Movements and Memory: The Making of the Stonewall Myth." *American Sociological Review* 71.1 (2006): 724.

³ Benschhoff, Harry M., and Sean Griffin. "General Introduction." *Queer Cinema: The Film Reader*. New York: Routledge, 2004. 2-3.; Warner, Michael. "The Ethics of Sexual Shame." *The Trouble With Normal: Sex, Politics, and the Ethics of Queer Life*. New York: Free, 1999. 10-11. Print.

⁴ "Homophobia." *Oxford English Dictionary*. OED. Web. 21 Oct. 2011.

קמפיינים כנגד אוננות וזנות וחוקי צנזורה רבים נעשו בשם הרפורמה. על פי וורנר, בכל המקרים הללו ורבים אחרים, כפיה מינית ואליםמות הוצדקו תחת טיעוני סכנה למדינה ולבריאות הלאומית.⁵ על פי וורנר, התרבות המערבית מחנכת פרטים לבושה מינית כחלק אינהרנטי מתפיסת עולמם, מסיבות מגוונות: ציוויים מוסריים של אנשי דת, פולחני טוהר מתקופת ימי הביניים, התיעוב הנוצרי מהגוף, איבוד השליטה ביחסי מין ועוד.⁶ הפתרון החברתי להתמודדות עם הבושה הינו התקתה לאינדיבידואלים אחרים, כדוגמת הומוסקסואלים.⁷ עם זאת, סוגי בושה מסוימים התחזקו והפכו לפוליטיים יותר. הומוסקסואלים ממוקמים בתחתית היררכיית הבושה המינית, ולכן עלולים להסתכן בכליאה, רצח ועוד.⁸ הבושה המינית מתנהלת בדרך של כפייה מינימלית: הנורמות המיניות נלקחות כמובן מאליו בשל היותן עתיקות. כך פרקטיקות ותשוקות מסוימות הופכות ל "unthinkable", שלא ניתן להעלותן על הדעת, ואינדיבידואלים חווים דיכוי של האוטונומיה המינית שלהם.⁹

התיאורטיקן ג'י.אס.רוסו (G.S Rousseau) מצטט את ליאו ברסני (Leo Bersani) באומר ש בדומה לגזענות, הומופוביה היא "the sign of the ineradicability of homosexuality":¹⁰ מפני שלא ניתן להכחיד הומוסקסואלים, הצורך לרדוף אותם דחוף יותר. לכן הומופוביה תמיד תקיים בחברה.¹¹ בנוסף, מצטט רוסו את גיא הוקנגם (Guy Hocquenghem) שטען שהתשוקה ההומוסקסואלית איימה באופן המרכזי ביותר על ערכי התרבות הדומיננטיים כדוגמת לאומיות, סדר עולמי ורבייה.¹² הסברים אלו של וורנר, רוסו וברסני הינם הבהרות אפשריות לתופעת האפליה הממסדית הדכאנית כנגד להט"בים שהתקיימה בארצות הברית של שנות החמישים והשישים.

⁵. Warner, Michael. "The Ethics of Sexual Shame." *The Trouble With Normal: Sex, Politics, and the Ethics of Queer Life*. New York: Free, 1999. 20.

⁶. *Ibid.*, 2, 4

⁷. *Ibid.*, 10-11

⁸. *Ibid.*, 5, 3, 22, 24

⁹. *Ibid.*, 6-7

¹⁰. Bersani, Leo. *Homos*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1995 29 in Rousseau, G. S. "Foucault and the Fortunes of Queer Theory." *The European Legacy* 5.3 (2000): 405.

¹¹. Rousseau, G. S. 405

¹². *Ibid.*, 408

3. סקירת האפליה הממסדית כנגד להט"בים בשנות החמישים והשישים של המאה העשרים במהלך שנות השישים התרחש שיא באפליה המשפטית שחוו להט"בים מאז היווסדה של ארצות הברית.¹³ החוקים האנטי הומוסקסואליים התחזקו עוד בתום מלחמת העולם השנייה, עת שהמקארתיזם הציג הומוסקסואלים כסיכון בטחוני וכן האשימם בפדופיליה ובתמיכה בקומוניזם.¹⁴ תקופה זו מכונה על ידי דייוויד קיי. ג'ונסון (David K. Johnson) בשם "בהלת הלוונדר".¹⁵ בשנת 1950 הצהיר הסנטור ג'וזף מקרתי (Joseph McCarthy) על כך ש 205 קומוניסטים עובדים במחלקת המדינה. בתגובה הכחיש סגן תת השר ג'ון פיוריפוי (John Peurifoy) הצהרה זו, אך דייוויד על פיטוריהם של 91 הומוסקסואלים, המהווים סכנה ביטחונית, ממחלקת המדינה.¹⁶ באותה העת נתפשו הומוסקסואלים כמסוכנים יותר מקומוניסטים, ולכן גרמה ההכרזה לבהלה תקשורתית וציבורית.¹⁷ אלפי להט"בים פוטרו וכן רבים התאבדו כתוצאה מהחקירות וההאשמות.¹⁸

בשנת 1953, עם בחירתו לנשיאות, חתם הנשיא דוויט אייזנהאור (Dwight Eisenhower) על צו נשיאותי מספר 10450 ובו נוספה "סטייה מינית" כעילה לחקירה משטרתית ופיטורין. הממשלה שיתפה את מאגר המידע הצבאי והמשטרה עם מעסיקים פרטיים, וכתוצאה מכך פוטרו מאות הומוסקסואלים ולסביות.¹⁹ בדומה לכך, משרד ההגנה שיחרר משורותיו הומוסקסואלים ולסביות, תוך הפרת מגילת זכויות החייל. תת-ועדת סנאט מיוחדת קבעה ש "Those who engage in overt acts of perversion lack the emotional stability of normal persons"²⁰, ולכן המליצה על פיטורי הומוסקסואלים ולסביות בשירות הציבורי. עשרים ותשע מדינות חוקקו חוקים נגד "פסיכופתיים מיניים", לפי ההגדרה הרפואית של הומוסקסואלים כחולים, או שינו חוקים קיימים כך שבעלי מקצוע יכלו לאבד את רישונם באשמת הומוסקסואליות.²¹

¹³. Carter, David. *Stonewall: The Riots that Sparked the Gay Revolution*. New York: St. Martin's, 2004. 14

¹⁴. *Ibid.*, 15

¹⁵. Johnson, David K. "'Panic on the Potomac'" Introduction. *The Lavender Scare: The Cold War Persecution of Gays and Lesbians in the Federal Government*. Chicago: University of Chicago, 2004. 2

¹⁶. *Ibid.*, 1

¹⁷. *Ibid.*, 2

¹⁸. *Ibid.*, 159

¹⁹. Carter 14

²⁰. *Ibid.*, 14

²¹. Carter 14,15

תהליך זה הגיע לשיאו בשנת 1961, בה החקיקה האנטי הומוסקסואלית בארצות הברית הייתה קשה יותר ממדינות שארצות הברית גינתה בשל משטרן הרודני, כגון קובה, רוסיה או מזרח גרמניה. העונש על אקט מיני הומוסקסואלי נע בין חמש שנות מאסר למאסר עולם, ובקליפורניה אושפזו הומוסקסואלים בבית חולים לחולי נפש הנודע כ"דכאו של הקוירים".²² עם זאת, עקב חומרת העונשים שופטים רבים נמנעו מהרשעות, ונטו למתן תקופת מבחן או מתן קנסות קלים.²³

בסוף שנות השישים, יחסי מין הומוסקסואליים היו בלתי חוקיים בכל מדינות ארצות הברית פרט לאילינוי.²⁴ בשנת 1966 מעל למאה גברים הומוסקסואלים נעצרו מדי שבוע באשמת "שידול הומוסקסואלי", לעתים בשל השתתפותם במסיבה בלבד.²⁵ ביוני 1969, החודש בו התרחשו אירועי סטנוול, קונטיקט הייתה המדינה השנייה שביצעה לגליזציה של סקס הומוסקסואלי.²⁶ בנוסף, חוקים פרטניים הופנו נגד טרנסג'נדרים:²⁷ תת סעיף 4 של section 240.35 לקוד העונשין של מדינת ניו יורק אפשר מעצר של הלבושים שלא בהתאם למגדרם.²⁸ חוק זה פעל להדרת הזהות הטרנסג'נדרית, על ידי הפיכת הנזילות המגדרית לפשע.

בנוסף לטרור המיני, סבלו הומוסקסואלים במהלך שנות החמישים מחוסר נראות עקב היעדר דמויות ציבוריות או מקצועיות של הומוסקסואלים מוצהרים. הייצוגים התרבותיים של הומוסקסואלים הודרו לרוב, וכשהופיעה דמות הומוסקסואלית בקולנוע היא נהרגה או התאבדה.²⁹ עם זאת, כפי שאפרט בהמשך, הדימוי התרבותי השתנה בהדרגה במהלך שנות השישים, בהן הומוסקסואלים יוצגו בתרבות באופן חיובי יותר.³⁰ האמונה הרווחת בקרב רופאים ופסיכיאטרים, שהיוותה בסיס לחקיקה, הייתה שההומוסקסואלים פתולוגיים מעצם הווייתם, ללא קשר למעשיהם.³¹ עם זאת, מהנאמר לעיל ניתן להסיק כי המחוקק לא אסר על הגדרת הזהות ההומוסקסואלית, אלא על פרקטיקה של יחסי מין חד מיניים או חריגות מגדרית. למרות זאת, בפועל

²². *Ibid.*, 15

²³. *Ibid.*, 277

²⁴. *Ibid.*, 3

²⁵. *Ibid.*, 17, 18

²⁶. *Ibid.*, 277

²⁷ אינדיבידואלים שזהותם אינה תואמת באופן חד משמעי למגדר הנשי או הגברי, אלא משלבת או נעה בין שניהם. "Transgender." *Oxford English Dictionary, OED*. Third ed. 2003. Web. 21 Oct. 2011.

²⁸. Carter 15

²⁹. *Ibid.*, 1, 2

³⁰. D'Emilio, John, and Estelle B. Freedman. *Intimate Matters: a History of Sexuality in America*. New York: Harper & Row, 1988. 320.

³¹. Warner 28

פגעו החוקים בהגדרת הזהות ההומוסקסואלית על ידי הפיכתה לפלילית. הפחד ממעצרים, הטרדות וחשיפה פומבית הקשה על קיום אורח חיים הומוסקסואלי, וגרם לבושה, דיכאון, בידוד ומחנק נפשי.³² על פי עדויות, גברים הומוסקסואלים חששו לשוחח עם הומוסקסואלים אחרים, הן מפני שהתקשו להאמין שישנם הומוסקסואלים נוספים מלבדם, והן מפחד להפללה בידי שוטרים הלבושים בבגדים אזרחיים.³³ מנגנוני החקיקה והפיקוח הללו הינם פרדוקסליים: השאיפה להדיר את ההומוסקסואליות נעשה תוך התעסקות מתמדת בה. בספרו "תולדות המיניות I, הרצון לדעת" חקר מישל פוקו (Michel Foucault) את ה"השחה" (mise en discours) של המין במאות האחרונות³⁴, את תהליך יצירתו, יחסי הכוח המעורבים בו ותוצריו. על פי "ההיפותזה הדכאנית" בעלי הכוח מדכאים בשיטתיות את המיניות באמצעות השתקת השיחה אודות המין. פוקו טוען שההפך הוא הנכון: השיחה המיני היה ענף, ונוצר מפני שהמוסדות המדיניים והדתיים עודדו אותו, באמצעות פרקטיקות שונות ובהן הווידוי. פוקו אינו מכחיש את דיכוי הלהט"בים, אך טוען שהכוח החברתי כרוך בידע, והמיעוטים המיניים לא הושתקו, אלא דובבו על ידי בעלי הכוח.³⁵ בדומה לכך, הממשל האמריקאי הדיר את ההומוסקסואליות תוך עיסוק מקיף בה, ודובב את הלהט"בים באמצעות חקירות, כדוגמת החקירות והמעקבים בתקופת "בהלת הלוונדר".

4. צמיחת התנועה ההומופילית

מתוך החקיקה הדכאנית והיעדר הנראות התרבותית צמחה התנועה ההומופילית, שמטרתה הייתה ליצור קבלה חברתית של הומוסקסואלים תוך שימוש בטקטיקות מתונות. הארגון הראשון הוקם בלוס אנג'לס בשנת 1951 על ידי הנרי "הארי" היי ג'וניור (Henry "Harry" Hay Jr), ונקרא The Mattachine Society, על שם קבוצת סאטיריקאנים מימי הביניים.³⁶ על פי ריצ'ארד מאייר (Richard Meyer) המונח "Homophile" נוצר על מנת לנטרל את הקונוטציה השלילית של "הומוסקסואליות" ובכך להתאים לתרבות

³². Carter 16

³³. *Ibid.*, 26, 36

³⁴. פוקו, מישל. "ההיפותזה הדכאנית" תולדות המיניות כרך ראשון: הרצון לדעת. תרגום מצרפתית: גבריאל אש. הוצאת הקיבוץ המאוחד. 2008. 15-38.

³⁵. שם, 15-38.

³⁶. Hall 540

הדומיננטית. בדומה לכך, גם השם Mattachine מסווה את הקשר להומוסקסואליות.³⁷ כחמשת אלפים תושבי קליפורניה השתתפו בפעילויות הארגון עד לשנת 1952. בהדרגה יוסדו עיתון, כנסים, עזרה להומוסקסואלים במצוקה וכן סניפים בניו יורק, פילדלפיה וושינגטון שתיפקדו כיחידות עצמאיות.³⁸ ההשפעות על התנועה ההומופילית כללו בין היתר את הלגליזציה לאקטיביזם חברתי שביצע הנשיא ג'ון פ. קנדי, הפגנותיהם של התנועה לזכויות האזרח, וכן תחילת פריחה רחבה של אקטיביזם.³⁹ עם זאת, כפי שאפרט בהמשך, סבלה התנועה מהיעדר מודלים לחיקוי, שניכר בעיקר ברטוריקה ובטקטיקה שלה.

ארגוני ה Mattachine לא ענו על צרכי העולם ההומוסקסואלי הרחב, ובמקביל צמחו ארגונים שונים, ובהם גם תנועת ארגונים דתיים: ה "Gay Church Movement"⁴⁰. הקהילה הראשונה, The Eucharistic Catholic Church הוקמה עוד בשנת 1946 באטלנטה. צמיחתה המשמעותית של התנועה התרחשה בעקבות הקמת ה Metropolitan Community Church (MCC) בשנת 1968 בחוף המערבי. בעקבותיה הוקמו ארגונים רבים, כדוגמת Dignity שיועד להומוסקסואליים קתוליים.⁴¹

5. האסטרטגיה של ארגון ה Daughters of Billitis (DOB) בשנת 1955 הוקם בסן פרנסיסקו ארגון לסבי חלוצי, בשם (DOB) Daughters of Billitis.⁴² שמו המיתולוגי של הארגון, בדומה ל Mattachine, מסווה את ההקשר ההומוסקסואלי.⁴³ בניגוד להומוסקסואלים, ללסביות היו פחות מוסדות חברתיים, תרבותיים או פוליטיים ולכן הן היו חשופות פחות להטרדות משטרתיות.⁴⁴ DOB, שהפך במהלך 14 שנות קיומו לארגון ארצי בעל סניפים רבים, היה הארגון ההומופילי היחיד שהוקדש כולו לנשים, רובן משכילות ולבנות מהמעמד הבינוני.⁴⁵

³⁷. Meyer, Richard. "Gay Power Circa 1970: Visual Strategies for Sexual Revolution." *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies* (2006) 12(3): 450

³⁸. Hall 540

³⁹. *Ibid.*, 540, 541

⁴⁰. White, Heather Rachel, "Proclaiming Liberation: The Historical Roots of LGBT Religious Organizing, 1946-1976" *The Journal of Alternative and Emergent Religions*, 11.4 (2008): 102.

⁴¹. White 103.

⁴². Hall 540

⁴³. Meyer 450

⁴⁴. Carter 38

⁴⁵. Tobin & Wicker, 1972, 212 in Esterberg 68 ; Carter 38

בתחילת דרכן נקטו חברות DOB באסטרטגיה של "מכובדות". בניסיון לשמור על תדמית מהוגנת ולעגן את הזהות הלסבית באמצעות הממסד. הן פנו לאנשי כמורה, עורכי דין ופסיכיאטרים בשאלת הגורמים להומוסקסואליות והשלכותיה על חיי הפרטים החד מיניים.⁴⁶ לכן, DOB לא ייצג את כלל הלסביות: סביר שלסביות לא לבנות מהמעמד הנמוך היו מוטרדות פחות מסוגיית ה"מכובדות", וכן שהיו להן פחות כלים להבנת הספרות המקצועית. עם זאת, פעילות DOB השפיעה רבות על התנועה הלסבית של ימינו.⁴⁷

ברברה גיטינגס (Barbara Gittings), מייסדת DOB בניו יורק ואחת מעורכות מגזין הארגון *The Ladder*, סיפרה בראיון שנערך בשנת 1972 ששלב הסיוע ממומחים חיצוניים היווה צעד הכרחי בהתפתחות DOB, על מנת לסייע לקוראות בהתמודדות עם נטייתן המינית.⁴⁸ למרות זאת, להט"בים האשימו את העיתון בפרט והארגון בכלל כהרסני, בהיותו פלטפורמה לעמדות עוינות ובפרסום חוות דעת המעוותות מידע ונתונים על מנת לשקף ולשמר את הסדר החברתי.⁴⁹ ביקורת זו הופנתה כלפי התנועה ההומופילית בכללותה. במאמר שהתפרסם בשנת 1965 ב *The Ladder* טענה הכותבת L.E.E שהארגונים ההומופיליים :

"have mistakenly and masochistically permitted themselves to be used as a platform from which psychotherapists could proclaim the 'moral disease of heterosexuality' [...] It's time to stop concurring in the 'sick' stigma."⁵⁰

הכותבת מאשימה את הארגונים באימוץ העמדות ההומופוביות הממסדיות, ומכאן בשנאה עצמית. טענתה של L.E.E משקפת את הקולות המיליטנטיים יותר בעולם ההומוסקסואלי, שלאחר מהומות סטווול ייצרו ארגונים בעלי אסטרטגיית פעולה שונה בתכלית.

יתרה מזאת, האסטרטגיה של DOB הייתה להצהיר שהומוסקסואליות הינה מולדת ואינה נתונה לבחירה. על פי ג'ון ד'אמיליו (John D'Emilio) הכרזה זו נראית כערוכה להצלחה פוליטית, מפני שלא ניתן להעניש על דבר שאינו בשליטתנו.⁵¹ אף על פי כן, ישנה בעייתיות בביסוס תנועה פוליטית

⁴⁶. *Ibid.*,

⁴⁷. Esterberg 78, 79

⁴⁸. Tobin & Wicker 1972, 212 in Esterberg 68; Carter 38

⁴⁹. Esterberg 69 ; Well-wisher 1963, 25 in Esterberg 70

⁵⁰. *Ibid.*, 75

⁵¹. D'Emilio, John. "Making and Unmaking Minorities: the Tensions Between Gay Politics and History." *Review of Law and Social Change* (1986): 921

על חוסר אונים קולקטיבי.⁵² על פי קריסטין גיי אסטרברג (Kristin Gay Esterberg), אסטרטגיה זו מסוכנת מפני שהיא עלולה להציג להט"בים כנחותים ופגומים, מפני שהם נושאים את "גן ההומוסקסואליות".⁵³

כחלק מאסטרטגיית ה"מכובדות" התמקדו DOB בפענוח וחקר הסיבות להיווצרות מיעוטים מיניים, מפני שהבחירה בהומוסקסואליות כדרך חיים המתנגדת לסדר החברתי נתפסה כקיצונית.⁵⁴ ניתן ללמוד על כך מסקירת גיליונות *The Ladder*, שקרא בשנת 1969 למאמרים בנושא "Why Am I a Lesbian?". בתגובה טענה אחת מהכותבות שייטכן שמחקרים עתידיים יוכיחו האם לסביות הינה תוצר חברתי או גנטי, אך היא אינה מוטרדת מכך.⁵⁵ עמדתה, שלא השתקפה בהתנהלות האסטרטגית של הארגון, ששאף לשלב לסביות בחברה ההטרסקסואלית,⁵⁶ מעידה על הקולות השונים והמושקפים בארגון. כמו כן היא חושפת את מיעוט הידע בתקופה זו. עקב חילוקי הדעות האלו פרשו חלק מחברות DOB והקימו את ארגון ה- *Militant Homophile Action League*.⁵⁷

6. הרטוריקה של התנועה ההומופילית

התנועה ההומופילית פעלה תוך מחסור במשאבים כלכליים, תחת איום משטרתי מתמיד וסגירת סניפיה⁵⁸ וללא מודלים לסיוע ביצירת אסטרטגיה.⁵⁹ היעדר המודלים בדמות ארגונים קודמים לזכויות הומוסקסואלים השפיע על הרטוריקה של התנועה ההומופילית, שהתאפיינה בפנייה לאמריקניזם. כלומר, בהיעדר מודל לחיקוי חיקו הארגונים את המודלים התרבותיים המוכרים להם, ובהם מסמכי היסוד של האומה, כהצהרת העצמאות, החוקה ומגילת הזכויות. על פי סיימון הול (Simon Hall), הן התנועה ההומופילית והן ממשיתתה, תנועת ה *Gay Liberation*, מתאפיינות ברטוריקה של אמריקניזם. הול מגדיר אמריקניזם כמונח הנתון

⁵². *Ibid.*, 921

⁵³. Katz 1976 in Esterberg 72

⁵⁴. "Why Am I a Lesbian?" 1960a, 23-24 in Esterberg 71

⁵⁵. *Ibid.*, 71

⁵⁶. Esterberg 73

⁵⁷. *Ibid.*, 77

⁵⁸. Carter 23

⁵⁹. D'Emilio, John, and Estelle B. Freedman 320

לשינוי מתמיד, בשל המתחים בין קבוצות שונות בחברה האמריקאית לאורך העידנים: אבולישניסטים ובעלי עבדים, מארגני איגודים ובעלי תאגידים ועוד.⁶⁰

התנועה ההומופילית ציינה מפורשות את מסמכי היסוד של האומה, שעל פיהם דרשו זכויות והכרה.

ארגון ה Washington Mattachine טען בהצהרת הכוונות שלו משנת 1961 שמטרות הקבוצה הן:

"[to] act by any lawful means..to secure for homosexuals the right to life, liberty and the pursuit of happiness, as proclaimed for all men by the Declaration of Independence; and to secure for homosexuals the basic rights and liberties established by the word and the spirit of the Constitution of the United States."⁶¹

כלומר, הארגון שאף לפעול הן במסגרת חוקי המדינה והן במסגרת העקרונות הרוחניים של החוקה והצהרת

העצמאות, במסגרת הזרם המרכזי האמריקאי. המסמכים הרשמיים הלאומיים מספקים להם בסיס אידיאולוגי

לדרישותיהם. בכך נעזרת התנועה כחלק מהאסטרטגיה שלה ב"שיח ההופכי", מונח שהגה מישל פוקו. על פי

פוקו, הופעת ההומוסקסואליות כהגדרה חדשה בספרות, במשפט ובפסיכיאטריה בתור פתולוגיה, יצרה

מגבלות חברתיות על הומוסקסואלים. עם זאת, בו בזמן היא יצרה את השיח ההופכי (reverse discourse)

הדורש לגיטימציה ונורמליזציה עבור ההומוסקסואלים.⁶² שיח זה מתבטא בטקטיקה הפוליטית של התנועה

ההומופילית. פוקו מבקר את תנועת השחרור ההומוסקסואלית בכללותה בתור אסטרטגיה פוליטית, בשל

הסתמכותה על קטגוריית זהות. עם זאת, הוא מתאר את השימוש של התנועה ההומופילית בשיח הרפואי על

מנת להשיג לגיטימיות ו"נירמול" כניסיון התמודדות מוצלח והכרחי מבחינה אסטרטגית.⁶³

ה"שיח ההופכי" של התנועה ההומופילית התבטא בעיקר ברטוריקה משפטית. ה East Coast Homophile

Organizations (ECHO) הוקם בשנת 1963 וכלל ארגונים רבים מהחוף המזרחי. ECHO טענו שעל

ממשלת ארצות הברית להוציא לפועל את הוראות מגילת הזכויות עבור כל האזרחים, כולל הומוסקסואלים.

⁶⁰ Kazin and McCartin, introduction,3; and Michael Kazin, "A Patriotic Left", *Dissent*, Fall 2002, 1 in Hall Hall, Simon. "The American Gay Rights Movement and Patriotic Protest." *Journal of the History of Sexuality* 19.3 (2010): 537

⁶¹ The Mattachine Society of Washington, Statement of Purpose, in MSNY, series 2, topical file, box 3, folder 21, reel 9. in Hall 541

⁶² Halperin, David M. "The Queer Politics of Michel Foucault". *Saint Foucault: Towards a Gay Hagiography*. New York: Oxford UP, 1995. 56-68

⁶³ Michel Foucault, "Le Gai savoir" (I) *Mec Magazine* 5 (June 1988) 32-36, esp.32; Gallagher and Wilson, "Michel Foucault," 29 in Halperin 58

לשיטתם, סגירת ברים הומוסקסואליים פוגעת בחופש ההתכנסות שהוגדר בתיקון הראשון לחוקה,⁶⁴ וכן הקרימינליזציה של הומוסקסואליות פוגעת ב"right to the pursuit of happiness".⁶⁵ הארגון מצטט אחד מהמשפטים המפורסמים ביותר מתוך הצהרת העצמאות, "שכל בני-האדם נבראו שווים, שהבורא העניק להם זכויות מסוימות שאי-אפשר לשלול מהם, וביניהם הזכות לחיים, לחירות ולרדיפת האושר."⁶⁶ מטרתם הינה להוכיח שלמרות שהם נתפסים כחולים ולכן כמסוכנים או נחותים, הם בראש ובראשונה בני אדם. לכן הם זכאים לזכויות שוות, שעל פי האבות המייסדים הינן חלק בלתי נפרד מהקיום החברתי של האומה, ובהן הזכות ל"רדיפת האושר". מכאן ש"רדיפת האושר" מסמל אפשרות לחיים חופשיים עבור מיעוטים מיניים.

כחלק מאסטרטגיית האמריקניזם, חברי התנועה הפגינו במקומות שנשאו מימד פטריוטי, כדוגמת הבית הלבן, הפנטגון, מחלקת המדינה והועדה לזכויות האדם.⁶⁷ העצרות ההמוניות הראשונות התקיימו בארבעה ביולי, יום העצמאות האמריקאי, אל מול מקום לידתה של האומה, היכל העצמאות בפילדלפיה, במטרה למחות על היעדר השוויון. כמו כן, הם ביקשו לבחון מחדש את משמעות "יום העצמאות", בהינתן המגבלות הרבות על קיומם.⁶⁸ בכך, על פי ההיסטוריון מרק שטיין (Marc Stein), התנועה זיהתה את עצמה באופן מחושב עם האידיאלים הנעלים ביותר של ארצות הברית.⁶⁹ בנוסף, בחירת המיקום הפטריוטית מזהה את התנועה עם מאבק האבות המייסדים לעצמאות מבריטניה, ועם ניצחונם המיתי.

הול משווה את האמריקניזם של התנועה ההומופילית לרטוריקה של ד"ר מרטין לותר קינג במאבקו למתן זכויות שוות לאפרו-אמריקנים. במגזין *The Ladder* של ארגון DOB נכתב ש"המחאה המכובדת הזו [...] הייתה נערצת על ידי האבות המייסדים שלנו, שרצו שאמריקה תהיה בטוחה גם עבור השונים."⁷⁰ אסטרטגיה זהה ננקטה על ידי קינג בנאומו המפורסם ביותר, ב 28 באוגוסט 1963, הנישא מול קהל של כ 300,000

⁶⁴. Barakat, Zeina, Mohammad S. Dajani Daoudi, Munther S. Dajani, Gary J. Kornblith, Carol Lasser, Uri Katz, and Michael Zakim. "Bill Of Rights ; First Ten Amendments to the U.S. Constitution (Passed by Congress 1789; Ratified 1791)." 1789. *Readings in American Democratic Culture*. Ed. Imad AbuKishek. Jerusalem, Palestine: Al-Quds University, 2010. 37..

⁶⁵. ECHO announcement, in MSNY, series 2, topical file, box 3, folder 21, reel 9. in Hall 543

⁶⁶. United States of America. Embassy of the United States. Tel Aviv Embassy. *הכרזת העצמאות*. Trans. ארנון גטפלד. Web. 22 Oct. 2011.

⁶⁷. Hall 542

⁶⁸. Stein *City of Sisterly and Brotherly Loves* 248 in Hall 543

⁶⁹. *Ibid.*, 543

⁷⁰. Stein *City of Sisterly and Brotherly Loves* 248 in Hall 543

צופים שנאספו בין אנדרטת וושינגטון למצבת לינקולן. בנאום ציטט קינג את הכרזת העצמאות, וכן טען שהחלום לשוויון גזעי הינו חלק מהחלום האמריקאי, בהתבסס על מסורת שוויון הזכויות האמריקאית. על פי חוקרים, גיוסו של קינג את חזון האבות המייסדים למאבק הביאה להצלחתה של התנועה לזכויות האזרח.⁷¹ כלומר, היה קשר אסטרטגי הדדי בין התנועה ההומופילית לבין ד"ר קינג באזכור מייסדי האומה: מאבק התנועות מתבטא באמצעות פרשנות לחזון המייסדים. בכך איששו תנועות הרפורמה הללו, שפעלו באותה התקופה, את היותם אזרחים המחויבים לעקרונות המקודשים של האומה ופועלים על פיהם. עבור פעילים הומוסקסואלים רבים, המאבק להשגת זכויות שוות היה פטריוטי: ארגונים הומופילים שונים התאחדו ב 1968 למטרת קריאה ל"Completion of the American Revolution".⁷² כלומר, מטרת המהפכה לא יושגו עד אשר יקבלו כל אזרחי ארצות הברית זכויות שוות. מכאן שחברי התנועה ההומופילית חשו צורך לעגן את פעילותם בערכים אמריקנים ולהישען על מורשת היסטורית בעלת ערך רגשי ולאומי. הרטוריקה של האמריקניזם סייעה לארגונים ההומופילים להשיג את תדמית ה"מכובדות" אליה שאפו. ההיסטוריון אוגוסט מייר (August Meier) טוען שההיסטוריה האמריקנית מוכיחה שעל כל תנועת רפורמה להיחשב כ"מכובדת" בכדי להצליח.⁷³ בכדי להשיג "מכובדות" זו, נקט הארגון ECHO בהנחיות נוקשות בעת הפגנות. המפגינים הורו להימנע מלשוחח עם עוברים ושבים, וכן מהבעת אישיותם או עמדותיהם האידיאולוגיות באמצעות סממנים חיצוניים. הם הונחו להתלבש באופן תואם מגדר, "קונסרבטיבי ושגרתני"⁷⁴; שמלות עבור נשים וחליפות ועניבות עבור גברים. כלומר, מטרתם הייתה לשנות את דימויים לאזרחים נורמטיביים ושומרי חוק. פרנקלין קמני (Franklin Kameny), מייסד ה Washington Mattachine, הסביר שעליהם להימנע מדימוי של

⁷¹. Hall 538-9 : Barakat, Dajani Daoudi, Dajani, Kornblith, Lasser, Katz, and Zakim. "Martin Luther King Jr., "I Have a Dream" Speech." 1963. 109.

⁷². "Homosexuals Call for Completion of the American Revolution," n.d (ca.4 July 1968),in MSNY, series 2, topical file,box 5, folder 2, reel 13 in Hall 560

⁷³. August Meier, "On the Role of Martin Luther King", in *Along the Color Line: Explorations in the Black Experience*, ed. August Meier and Elliot M. Rudwich (Urbana: University of Illinois Press, 1976),180 in Hall 544

⁷⁴. Committee on Picketing and Lawful Demonstrations, "Rules for Picketing", in MSNY, series 2, topical file, box 3, folder 21, reel 9. in Hall 544

"ביטניקים" בתודעה הציבורית, מפני שמרבית החברה דוחה אותם.⁷⁵ כמו כן הוא טען שאם מטרתם היא לדרוש הכרה בזכות התעסוקה שלהם, עליהם להראות "ברי העסקה."⁷⁶ עם זאת, בקביעת קוד לבוש תואם מגדר הדיר ארגון ECHO את אוכלוסיית הטרנסג'נדרים מהפגנות. בכך, פגעה אסטרטגיית ה"מכובדות" בחברי הארגון, המוחלשים גם הם על ידי החברה ההטרנסקסואלית. בנוסף, מחקרים העוסקים בהדרת הטרנסג'נדרים מהאקטיביזם הלהט"בי מצביעים על קשר בין מעמדם הסוציו אקונומי הנמוך של הטרנסג'נדרים לבין הדרתם.⁷⁷

הרטוריקה של האמריקניזם הייתה נטועה בנפשותיהם של האקטיביסטים ההומופילים בתור אזרחים אמריקנים, אך גם היוותה חלק חשוב באסטרטגיית המאבק. נראה שלא נוצר קונפליקט בין זהותם הלאומית לזהותם המינית, למרות שזו הוגדרה כפלילית על ידי אותו הממשל עמו הזדהו. האקטיביסטים ראו עצמם הן כאזרחים אמריקנים הראויים לזכויות שוות והן כחלק מתת קבוצה של מיעוטים מיניים.

7. הקרע בתנועה ההומופילית לפני אירועי סטנוול

על פי ד'אמיליו, הומוסקסואלים ולסביות חוו העדר נוכחות חברתית היסטורית, והתגבשו כקבוצת מיעוט מובחנת מהרוב, בעלת מודעות עצמית נפרדת, בתקופה שבין הקמת Mattachine Los Angeles לבין מהומות סטנוול.⁷⁸ בתקופה זו התרחש מעבר הדרגתי בין השאיפה לשילוב להט"בים בחברה לבין הגדרתם המחודשת כקבוצת מיעוט, בדומה ליהודים או שחורים אמריקנים, והתפתחות תודעה שעליהם להשתמש באקטיביזם על מנת להשיג זכויות שוות.⁷⁹

⁷⁵. Frank Kameny to Dick Leitsch, 12 July 1965, 3, in MSNY, series 3, gay organizations, box 8, folder 5, reel 18. in Hall 545

⁷⁶. Carter 110

⁷⁷. Valentine, *Imagining Transgender*, chap.2 in Hillman, Betty Luther. "The Most Profoundly Revolutionary Act a Homosexual Can Engage In": Drag and the Politics of Gender Presentation in the San Francisco Gay Liberation Movement, 1964–1972." *Journal of the History of Sexuality* 20.1 (January 2011): 159.

⁷⁸. D'Emilio, John, *Sexual Politics, Sexual Communities: The Making Of A Homosexual Minority in the United States, 1940-1970* (1983) in "Making and Unmaking Minorities: the Tensions Between Gay Politics and History." *Review of Law and Social Change* (1986): 916

⁷⁹. Esterberg 75

כאמור, ככל שגדלה פעילות הארגונים ההומופיליים המתונים כך גברה הביקורת כנגדם על שימוש בעמדות הממסד הרפואי.⁸⁰ כמו כן, הפער בתנועה התרחב עקב מיעוט הישגיה. כך הפכה התנועה להטרורגנית, וסניפים מסוימים של ארגון ה Mattachine הפכו למיליטנטים יותר, כדוגמת New York Mattachine. נשיא הקבוצה, ג'וליאן הודג'ס (Julian Hodges), הפציר בפעילים להשתמש באסטרטגיות מיליטנטיות על מנת לאלץ את הציבור להכיר בהם כזכאים לזכויות שוות.⁸¹

פעילים טענו שהארגונים השמרנים לוקים בצביעות: בעוד בפגישות סגורות הייתה הסכמה שאין פסול בהומוסקסואליות, הארגונים חששו לומר זאת בציבור. הייתה מגמתיות במרבית הארגונים ההומופיליים שלא לעודד הצהרות פומביות בדבר הומוסקסואליות. ליאו לורנס (Leo Laurence), עורך העיתון *Vector* של ארגון Society for Individual Rights (SIR) בסן פרנסיסקו, פוטר לאחר שפרסם בעיתון תמונה שלו ושל בן זוגו מחובקים. לורנס הגיב במאמר בו קבע שהיחידים שיכולים לבצע מהפכה להט"בית הינם הפעילים הצעירים, שאינם מפחדים להצהיר על העדפתם המינית בגלוי.⁸² לאחר פיטוריו הקים לורנס את ארגון Committee For Homosexual Freedom (CHF).⁸³

8. מהומות סטונוול

ביום שישי העשרים ושבעה ביוני 1969, שני בלשים מהרובע השישי במנהטן התלוו לשוטרים נוספים על מנת לפשוט על הסטונוול אין (Stonewall Inn),⁸⁴ בר בבעלות אנשי מאפיה שיועד להומוסקסואלים ברחוב כריסטופר, סמוך לכיכר שרידן בלב גריניץ' וילג' ההומה בניו יורק.⁸⁵ הפשיטות המשטרתיות בבר היו תדירות ומבוימות היות והמשטרה קיבלה שוחד בסך 1,200 דולר על בסיס חודשי.⁸⁶ הן התקיימו בשעה מוקדמת על מנת שהמקום יוכל להיפתח מחדש בזריזות, תוך פגיעה מזערית בעסקים. המשטרה עצרה לרוב את בעלי הבר,

⁸⁰. *Ibid.*, 75

⁸¹. Memorandum, 7 march 1965, Report on February 10, 1965, Mattachine Meeting Panel and Audience Discussion, 2, in MSNY, series 2, topical file, box 4, folder 14, reel 12 in Hall 541

⁸². Carter 117

⁸³. *Ibid.*, 117

⁸⁴. מפאת קוצר המקום ייקרא הבר בקצרה "הסטונוול".

⁸⁵. D'Emilio, John. "A New Beginning: The Birth of Gay Liberation." *Sexual Politics, Sexual Communities: the Making of a Homosexual Minority in the United States, 1940-1970*. Chicago: University of Chicago, 1983. 231

⁸⁶. Carter 79

אלו הלבושים בבגדי המגדר השני (לרוב גברים הלבושים בבגדי נשים) ואלו שלא נשאו עמם תעודות זהות.⁸⁷ סטנוול הושווה בתור "private bottle club",⁸⁸ וכן נקט בפרקטיקות הסתרה: אור לבן שהוקרן על רחבת הריקודים שימש כסימן אזהרה להגעת המשטרה, על מנת לאותת למבקרים לחדול מריקודים או נגיעות.⁸⁹ הבר יועד בעיקרו לגברים הומוסקסואלים, ברובם צעירים לא לבנים מהמעמד הנמוך, ומלכות דראג שעברו על החוק האוסר על לבוש שאינו תואם מגדר.⁹⁰ למרות ריבוי מלכות הדראג במקום, שנבע מכך שהסטנוול היה בין שלושת המקומות הבודדים בניו יורק שאפשר להן להיכנס,⁹¹ הנהלת הבר לא גילתה סובלנות כלפיהם: "גברים מאופרים היו נסבלים שם, אך לא בדיוק הוקירו אותם."⁹² בנוסף לכך, מעט נשים הגיעו לבר: לסבית שביקרה במקום תיארה שחשה כ"מבקרת", וחוותה חוסר שייכות.⁹³ באותו הלילה התקיימה הסתערות אינטנסיבית מהרגיל, שכללה שוטרים רבים והתבצעה ללא אזהרה מראש כמקובל. יתרה מזאת, הפשיטה התרחשה בשעה 1:20 לפנות בוקר, בשיא ההתרחשות בבר. הבעלים אמנם הוזהרו לגבי פשיטה אפשרית, אך כשהשעות נקפו ולא התרחשה פשיטה הם שיערו שזוהי טעות.⁹⁴ פשיטה זו הייתה קשה יותר הן מפני שלמספר מנגנוני חוק היו סיבות לכך, והן מפני שחוקי התקופה אפשרו הערמת קשיים על האוכלוסייה ההומוסקסואלית. אחת מההשערות בנוגע לאופייה השונה של הפשיטה הינה שהסוכנות הפדרלית לאלכוהול, טבק ונשק (BATF) גילתה שבבר נמכרים בקבוקי אלכוהול גנובים ללא בולים פדרליים,⁹⁵ ולכן נמנעה מדיווח מוקדם.⁹⁶ על פי מקורות אחרים, הפשיטה התקיימה בעקבות שיקולים פוליטיים של ראש העירייה, ג'ון לינדסי (John Lindsay), מפני שהייתה זו תקופת הבחירות. לינדסי הפסיד זמן קצר לפני כן בבחירות המקדימות של מפלגתו, ולכן יזם פלישה משטרית שתסייע לו בפרסום חיובי.⁹⁷

⁸⁷. Kopkind 127, 128

⁸⁸. *Ibid.*, 122

⁸⁹. *Ibid.*, 122

⁹⁰. D'Emilio, John. "A New Beginning: The Birth of Gay Liberation." 231

⁹¹. Carter 86

⁹². Kopkind 125

⁹³. *Ibid.*, 124, 125

⁹⁴. *Ibid.*, 128

⁹⁵. *Ibid.*, 129

⁹⁶. Smith Howard. 1969. "Full Moon over the Stonewall." *Village Voice*, July 3.1, 25, 29

⁹⁷. D'Emilio, John. "A New Beginning: The Birth of Gay Liberation." 231

יתרה מזאת, מספר חודשים טרם מרד סטנוול הוצב סמל משטרה חדש בשם סמית' (Smith), שהחל את תפקידו ואישש את סמכותו החדשה בפשיטות רבות על ברים של הומוסקסואלים.⁹⁸ במסגרת הקמפיין האנטי הומוסקסואלי התגברו מעקבים בפרקים ציבוריים, המשטרה נמנעה מחקירת רציחות על רקע הומופובי וכן נסגרו חמישה פאבים המיועדים להומוסקסואלים בניו יורק בסוף חודש יוני. כלומר, השנאה והפחד מההומוסקסואלים הוסתרו באמצעים חוקיים. כתוצאה מכך, העולם ההומוסקסואלי היה כואב ומיואש.⁹⁹ בעוד שאופי הפשיטה היה שונה, ייחוד המאורעות התבטא בעיקר בתגובת המבקרים בבר: בעוד ההמון נהג להתפזר על מנת להימנע ממעצר, התרחש ההפך הגמור. המבקרים התאגדו מחוץ לכניסה, אל מול השוטרים שעצרו את יושבי הבר בזה אחר זה, ובהם המוזג, השוער ושלוש מלכות דראג.¹⁰⁰ במהרה הצטרפו אליהם עוברי אורח שהחלו לזעום על המשטרה, בעיקר מפני שחשבו כי השוטרים מכים את העצורים בבר.¹⁰¹ לפי ג'ים פוראט (Jim Fouratt), הרגע המכריע התרחש כאשר לסבית הלבושה כגבר, שנעצרה לפי החוק האוסר לבוש בבגדי המגדר ההופכי, דחפה את עגלת המעצר מבפנים כהתנגדות.¹⁰² על פי עדותו של הארי בירד (Harry Beard), מלצר בבר, הרגע המכריע התרחש בעת שהוכתה האישה באלה על ראשה, מעשה שהצית את זעם הקהל.¹⁰³ עם זאת, ייתכן שדבריו של קרייג רודוול (Craig Rodwell), דמות מובילה בשנות המאבק ההומוסקסואלי לשוויון, מתארים באופן המדויק ביותר את תחילת המהומות:

"A number of incidents were happening simultaneously. There was no one thing that happened or one person, there was just ... a flash of group-of mass-anger."¹⁰⁴

זעם המוני זה נוצר עקב תחושה קולקטיבית של מיאוס בפשיטות ובהטרדות, בתחושה שזהו "הקש האחרון"

ולכן אין לסגת.¹⁰⁵ המהומות האלימות נמשכו אל תוך הלילה ובמהלכן נזרקו על השוטרים מטבעות, בקבוקי

בירה הפכו לבקבוקי תבערה, מדחן נעקר ושימש כאיל ברזל כנגד דלת הבר שנשרף על ידי המפגינים, רובם

⁹⁸. *Ibid.*; White, Edmund. "'We're Part of a Vast Rebellion of All the Repressed'" Letter to Ann and Alfred Corn. 8 July 1969. *The Violet Quill Reader*. *Outhistory.org*. 2009. Web. 21 Oct. 2011.

⁹⁹. Carter 118-125

¹⁰⁰. Kopkind 131

¹⁰¹. Carter 149

¹⁰². Kopkind 131

¹⁰³. *Ibid.*, 132

¹⁰⁴. Craig Rodwell in Duberman in Carter 197.

¹⁰⁵. Cater 160

מלכות דראג פורטוריקניות וגברים צעירים נשיים.¹⁰⁶ מלכות הדראג ונערי הרחוב הרכיבו יחד מעין שורות מקהלה, שרו שירי מחאה והרימו את רגליהן באוויר כבקברט, בהומור שריכך את האווירה הקשה והאלימה. למרות ההומור, הייתה זו זירת מלחמה: רבים נפצעו, נחתכו ודימוו.¹⁰⁷ על פי הראיות, בין הפצועים ביום הראשון היו בעיקר נערים צעירים נשיים, וכן ארבעה שוטרים.¹⁰⁸

המהומות החמירו בלילה לאחר מכן. המפגינים השתמשו בכל מה שיכלו על מנת להביע את זעמם: שקיות זבל ולבנות בטון נזרקו על מכוניות שוטרים, שכותרו על ידי הצעירים במקום.¹⁰⁹ כתוצאה מכך חברו לשוטרים עשרים וארבעה חיילי (Tactical Patrol Force) TPF, יחידה שגובשה על מנת לשלוט במוחים כנגד מלחמת וייטנאם,¹¹⁰ שהגיעו חמושים באלות ומצוידים בקסדות ומגנים והתקיפו רבים. במקום נכחו כ-400 שוטרים, שלחמו בכ-2,000 מפגינים.¹¹¹ אחד מהשוטרים סיפר שלמרות שהשתתף בקרבות רבים במהלך חייו, זה היה המפחיד ביותר.¹¹² השוטרים יזמו את המשך המהומות, ונטפלו למפגינים מילולית ופיזית.¹¹³ הייתה זו הפעם הראשונה ובה הומוסקסואלים לא ברחו או הסתתרו מפני תקיפה משטרתית אלא השיבו מלחמה.¹¹⁴ סגן המפקח סימור פיין (Seymour Pine), האחראי בזמן מרד סטנוול, סיכם את המאורעות באומרו: "they [gays] were not submissive anymore".¹¹⁵ חוסר כניעה זה הודגם בעת המאורעות גם באופן ויזואלי בדמות גרפיטי שרוסס ברחוב כריסטופר הקורא ל"Gay Power", מונח שנטבע במהלך המאורעות הספונטניים. בניגוד למונח "הומוסקסואל", שנשא קונוטציה ממסדית ופתולוגית שלילית, המילה "Gay" שאומצה על ידי התנועה המתהווה סימלה עבורם חלק מהמצאה מחודשת של הגדרות המין והמגדר הנורמטיביות.¹¹⁶ על פי דיק הבידג' (Dick Hebdige), "הגרפיטי עשוי להיות קריאה מאלפת. הוא מושך

¹⁰⁶ . D'Emilio, John. "A New Beginning: The Birth of Gay Liberation." 232

¹⁰⁷ . Carter 171, 176, 192

¹⁰⁸ . Kopkind 137

¹⁰⁹ . D'Emilio, John. "A New Beginning: The Birth of Gay Liberation." 232

¹¹⁰ . Kopkind 135-136

¹¹¹ . D'Emilio, John. "A New Beginning: The Birth of Gay Liberation." 232

¹¹² . Kopkind 133

¹¹³ . *Ibid.*, 144

¹¹⁴ . *Ibid.*, 135

¹¹⁵ . *Ibid.*, 144

¹¹⁶ . Benschhoff, Harry M., and Sean Griffin 4 ; Meyer 448-449

תשומת לב לעצמו, מבטא חוסר אונים וכוח כאחד – הכוח להשחית¹¹⁷. כלומר, באמצעות הוונדליזם מבטא הגרפיטי הן את חולשתו והן את יכולתו ליצור שינוי. בנוסף, מאשש הגרפיטי את תביעתם של הומוסקסואלים לנראות במרחב הציבורי. הצירוף הסמנטי של המילה Gay, שזוהתה עם הומוסקסואלים חולים ומעוררי רחמים, והמילה Power, מסמלת עידן חדש של אסטרטגיית התנגדות שאינה בוחלת באמצעים להשגת מטרתיה, וכן העצמת הגדרת הזהות ההומוסקסואלית.

לדעת מרבית החוקרים, במהלך הלילה הרביעי למהומות, בדומה ליום הראשון למהומות, היו אלו בעיקר הגברים הנשיים שנלחמו בשוטרים: על פי דיק לייטש (Dick Leitsch), מלכות הדראג נלחמו יותר מההומוסקסואלים ה"גבריים" יותר, והן מאפרו-אמריקנים וסטודנטים שהביעו סולידריות בהגעתם למקום אך התחמקו מעימות מול השוטרים.¹¹⁸ על פי עדויות, ביום השני חצי תריסר מלכות דראג, תוך צעקות "save our sister!" התאחדו ורצו להגן על צעיר נשי שהותקף על ידי השוטרים. זוהי אינדיקציה לתחושת המחויבות והאחוה כלפי החלשים מהן, למרות הדימוי שלהן בתור גברים שנכשלו במימוש גבריותם.¹¹⁹ על פי אנדרו קופקינד (Kopkind) הדומיננטיות של מלכות הדראג בחיל החלוץ של ההתקוממות הייתה בעלת הגיון תיאורטי: בתור אחת מהקבוצות הכי מבודדות בעולם ההומוסקסואלי, היה להן מעט להפסיד בהתקוממות.¹²⁰

9. התגובות למהומות והשפעותיהן על הפוליטיקה של תנועות הרפורמה ההומוסקסואליות

כבר במהלך הערב השני למהומות החלו התכנסויות ספונטניות ודיונים בהמשך הפעילות. תנועת הנוער ההומופילי פרסמה עלון בו נכתב, בין השאר, "הלילות של יום שישי [...] ויום שבת [...] ייזכרו בהיסטוריה כפעם הראשונה בה אלפי גברים ונשים הומוסקסואלים יצאו לרחובות למחות על המצב הבלתי נסבל שקיים בניו יורק במשך שנים רבות."¹²¹ קרייג רודוול, ראש הארגון ומנסח העלון סיפר: "כולם חשו שדבר לא יהיה אותו הדבר אחרי זה. פשוט ידענו [...] הרגשנו שזה היה רגע היסטורי."¹²²

¹¹⁷ הבידג', דיק, תת-תרבות: פאנק-משמעותו של סגנון. עורך: עודד היילברונר. מתרגמת: רוני כהן. תל אביב: שנקר רסלינג, (2008). 33.

¹¹⁸ Carter 204

¹¹⁹ Kopkind 146 ; Carter 191, 192

¹²⁰ Kopkind 146

¹²¹ Carter 195

¹²² Rodwell – Scherker interview in Carter 195

בצילומו של פרד וו. מקדרה (Fred W. McDarah) שצולם במהלך או מעט לאחר המהומות ניתן לראות

את חזית בר הסטנוול, כשחלונותיו שבורים,¹²³ וכן כתובת על החלון הרחב בחזית הפאב:

WE HOMOSEXUALS PLEAD WITH
OUR PEOPLE TO PLEASE HELP MAINTAIN
PEACEFUL AND QUIET
CONDUCT ON THE STREETS OF
THE VILLAGE - MATTACHINE¹²⁴

הכתובת נכתבה על ידי ארגון New York Mattachine שהפך למתון יותר בהנהגתו של דיק לייטש. לאחר שיחות עם המשטרה ומשרד העירייה הצטרף הארגון למאמצים להפסקת המרד, ושלה בכירים לשכנע מפגינים לחדול מהמחאה.¹²⁵ לתגובה זו היו מספר סיבות. ראשית, לייטש חשש לפגום בקשריו עם השלטונות, שהושגו במאמץ רב¹²⁶ ודבק באסטרטגיית ה"דומים אבל שונים" ובשיתוף הפעולה עם הממסד.¹²⁷ שנית, משתתפיה הבולטים ביותר של המחאה היו גברים נשיים ומלכות דראג, שייצגו את הדימוי ההפוך מהקונפורמיזם של התנועה ההומופילית. בנוסף לכך, הסיקור התקשורתי הגואה הטריד אותם, ולכן הם פנו למאמצים למימון תיקון נזקי המהומות, כדוגמת שתילת עצים חדשים.¹²⁸

על פי ארווין גופמן (Ervin Goffman), אינדיבידואלים הנושאים סטיגמה עומדים בפני אתגר כפול: מפני שהחברה מחנכת אותם להתבייש בזהותם, הם אינם יכולים להצטרף לקבוצתם, או להתכחש אליה לחלוטין. לכן הבושה מותקת ל"אחר", הממוקם נמוך יותר בהיררכיה החברתית: להומוסקסואלים המוחצנים, חולי האיידס ועוד. דמוניזציה זו, שכינה גופמן "טיהור פנים-קבוצתי" (in-group purification) מהווה אתגר אתי המלווה את התנועה ההומופילית מראשיתה, וכן תנועות נוספות שמתמודדות עם סטיגמה, כמו יהודים ואפרו-אמריקנים.¹²⁹ תופעה זו מסבירה את התנערות התנועה ההומופילית מהמחאה וניסיונה להיאחז בטקטיקה

¹²³ Carter 152

¹²⁴ McDarah, Fred W. 1969. Photograph. New York. *Counterlight's Peculiars*. 20 June 2009. Web. 22 Oct. 2011.

¹²⁵ Carter 196, 197

¹²⁶ *Ibid.*, 210

¹²⁷ Kopkind 143

¹²⁸ Carter 212-213

¹²⁹ Warner 33

המתונה של הארגון. בניגוד לכך, אקטיביסטים רדיקלים כקרייג רודוול רצו שהמהומות ימשכו זמן רב על מנת להוכיח את רצינות כוונותיהם, להמשיך להשמיע את קולם ולהוכיח שהאירוע לא היה מקרי וחד פעמי.¹³⁰

אירועי סטנוול היוו זרז לשינוי מהותי במדיניות, ולשינוי באסטרטגיה שהתבטא במעבר מקונפורמיות למיליטנטיות. כאמור, הטקטיקה המתונה שנקטה התנועה ההומופילית לא הביאה להישגים משמעותיים. התסכול מהתנהלות התנועה ההומופילית התבטא באופן מסוים באירועי סטנוול. לאחר המאורעות, אימצה התנועה דרך חדשה שהביאה לשינוי באסטרטגיית הפעולה. כלומר, התרחש שינוי באסטרטגיה אך לא שינוי אסטרטגי. עם זאת, התנועה ההומופילית סיפקה לארגון הדומיננטי החדש, ה Gay Liberation Front (GLF) מודל ארגוני ארצי, תשתית ליצירת תודעה קבוצתית¹³¹ וכן תשתית תרבותית עבור העולם ההומוסקסואלי.

מעבר זה הושפע מתמורות חברתיות ותרבותיות. במהלך שנות השישים הוסרו ההגבלות על ייצוגים מיניים בתקשורת, וכן גברה נראות לאורח חיים הומוסקסואלי הן במגזינים דוגמת *Life* והן בקולנוע, בסרטים דוגמת "שעת הילדים".¹³² כמו כן, על פי האוורד זין (Howard Zinn), באותה התקופה פעלו במקביל באופן חסר תקדים אוסף רחב של תנועות מחאה.¹³³ הן התנגדו ל"אורח חיים דכאני, מלאכותי, שמעולם לא ערערו עליו [...] [ש] הקיף כל היבט של החיים האישיים"¹³⁴. כלומר, מחאה הפכה לדרך שגרתית לדרישה לרפורמה.¹³⁵ לאחר תום המהומות, הצורך בשינוי באסטרטגיה הפך לניכר. זמן קצר לאחר אירועי סטנוול התקיימה העצרת השנתית בארבעה ביולי. אך בניגוד לעצרות הקודמות, בהן על המפגינים היה להתהלך בשקט במעגל בלבוש שמרני, בהפגנה זו החלו הזוגות החד מיניים להחזיק ידיים בציבור.¹³⁶ הייתה זו אינדיקציה לכך שדרך הפעולה של התנועה ההומופילית נסדקת.

ימים מספר לאחר ההפגנה, בתשיעי ליולי, נערכה פגישה של כלל נציגי התנועות ההומוסקסואליות במטרה לגבש אסטרטגיה בתום המהומות. הרוחות התלהטו כשהנוכחים מחו כנגד גישתו של דיק לייטש, שקרא

¹³⁰. Carter 195

¹³¹. D'Emilio, John, and Estelle B. Freedman. 319.

¹³². *Ibid.*, 320.

¹³³. זין, האוורד, "הפתעות". היסטוריה עממית של ארצות הברית מ – 1492 ועד ימינו. תרגום מאנגלית: מתן קמינר. תל אביב: הוצאת בבל. 2007 (1980) 723.

¹³⁴. שם, 720.

¹³⁵. Kopkind 146

¹³⁶. Carter 217

להמשיך לפעול נגד אלימות המשטרה וה"אדישות ההטרסקסואלית" דרך הממסד ובשיתופו: "[...] במיוחד אלו שמקבלים ומשנים חוקים. קבלת ההומוסקסואליות תגיע לאט, על ידי חינוך של הקהילה הסטרייטית."¹³⁷ על פי מרתה שלי (Martha Shelley), חברה לשעבר בסניף DOB בניו יורק, לייטש חשש מהקמת ארגונים הומוסקסואליים נוספים, ורצה לאחד את שבעת הארגונים הקיימים בניו יורק לארגון אחד בראשותו.¹³⁸ לייטש נכשל בניסיונו להמשיך במתכונת הקיימת של התנועה ההומופילית, ובסוף חודש יולי הוקמה באופן רשמי ארגון The Gay Liberation Front,¹³⁹ בפגישת ארגוני ההומוסקסואלים המיליטנטיים. על פי קרטור שם הארגון, שנבחר בעקבות הצבעה, נבחר כמחווה ל the National Liberation Front בדרום וייטנאם. כמו כן ייצג השם את תקוותם שהישות החדשה תהווה "חזית"; ברית בין כל ארגוני הלהט"בים השונים.¹⁴⁰ בתוך זמן קצר מהתרחשותם, זכו המאורעות בסטנוול למעמד ראשוני מיתי ונחשבו כהתקוממות ההומוסקסואלית הראשונה בהיסטוריה,¹⁴¹ שמסמנת בזיכרון ההיסטורי את לידת התנועה ההומוסקסואלית. על פי שטיין, מתוך כל תנועות הרפורמה האמריקאיות, בתנועה זו נעשתה ההכחשה המוחלטת ביותר של העבר הפוליטי ושל התשתית שהונחה על ידי הארגונים ההומופילים בשני העשורים הקודמים לכן.¹⁴² הכחשה זו מתבטאת בשינוי באסטרטגיה, בטקטיקה ובבחירת המאבקים.

מיד לאחר הקמת ה GLF התקיים מצעד בשם ה "Gay power vigil", הצעדה ההומוסקסואלית המוצהרת הראשונה בחוף המזרחי בכלל ובניו יורק בפרט, שסיומה התרחש בכר הסטנוול. הפעיל מרטי רובינסון (Marty Robinson) הצהיר בעצרת: "לא נסכים לעוד משטר טרור. [...]. אנו חייבים להתארגן. [...]. זוהי ההזדמנות שלנו!"¹⁴³ כלומר, לאחר המאורעות התפתחה והתחזקה ההבנה שהחלה עוד בימי התנועה ההומופילית, ולפיה זכויות הלהט"בים הינה סוגיית זכויות אדם.¹⁴⁴ כמו כן מדגיש המצעד את המעבר מהפגנות שקטות לאירועים שמקדשים את עקרון הנראות הציבורית וכן מנצלים את זכות הדיבור החופשי (the right

¹³⁷ . Ibid., 215

¹³⁸ . Ibid., 10-215

¹³⁹ . Carter 220

¹⁴⁰ . Ibid., 218, 219

¹⁴¹ . D'Emilio "A New Beginning: The Birth of Gay Liberation." . 233 היקף הסיבות לכך שמאורעות סטנוול זכו למעמד זה הינו רחב מדי לעבודה זו.

¹⁴² . Stein, *City of Sisterly and Brotherly Loves*, 289. in Hall 546.

¹⁴³ . Carter 217-218

¹⁴⁴ . Benshoff, Harry M., and Sean Griffin 4

(to free speech) באופן מקסימלי, בניגוד לתנועה ההומופילית על הפגנותיה השקטות והמאופקות. מכאן שעם הקמת ארגון ה GLF מיד ניתן להבחין בשינוי בטקטיקה.

ארגון ה GLF הצהיר על שינוי אסטרטגי יסודי מפני שחברי ומייסדי הארגון ראו עצמם כחלק אחד מתוך דחף פוליטי גדול יותר לארגון מחדש של מבני כוח, מוסדות וערכיה של ארצות הברית.¹⁴⁵ האקטיביסטים תפשו קטגוריות זהות כהומוסקסואל או הטרוסקסואל כמבנים חברתיים דכאניים, ואת המינויות האנושיות כמרובת צורות מטבעה ובעלת פוטנציאל הרסני עבור ההיררכיות הקיימות.¹⁴⁶ על פי מרתה שלי: "אנו נשים וגברים שהחל מזיכרונותינו המוקדמים ביותר מתקוממים כנגד מבנה התפקיד המגדרי ומבנה המשפחה הגרעינית".¹⁴⁷ לשיטתם, הומוסקסואליות הינה קיימת בכולם אך מודחקת על ידי החברה והמשפחה.¹⁴⁸ מטרתם המוצהרת הייתה ביטול מוחלט של המבנים החברתיים הקיימים ו"יצירת מבנים וקשרים חברתיים חדשים", שיתקיימו באופן שאינו קפיטליסטי,¹⁴⁹ שיתבסס על שיתוף פעולה ואחוה: "brotherhood, cooperation, human love, and uninhibited sexuality".¹⁵⁰ כלומר, בניגוד לתנועה ההומופילית, שאיפתם של ארגון ה GLF הייתה שינוי מוחלט של כל המוכר והקיים בחברה האמריקאית. כמו כן, בניגוד לתנועה ההומופילית, חברי ה GLF הציבו לעצמם כמטרה לחבור לארגונים רדיקליים אחרים, ובהם הפנתרים השחורים.¹⁵¹ הם חלקו אידיאולוגיה משותפת עם ארגוני השמאל הפוליטי של שנות השישים, והאמינו שתנועתם קשורה ל"שחרור כל האנשים".¹⁵²

¹⁴⁵. D.Teal, *The Gay Militants* (1971); *Out Of The Closets : Voices of Gay Liberation* (K. Jay and A. Young eds.1972); D.Altman, *Homosexual: Oppression and Liberation* (1972); and T.Marotta, *The Politics Of Homosexuality* (1981). in D'Emilio, "Making and Unmaking Minorities: the Tensions Between Gay Politics and History." 915

¹⁴⁶. D.Teal, *The Gay Militants* (1971); *Out Of The Closets : Voices of Gay Liberation* (K. Jay and A. Young eds.1972); D.Altman, *Homosexual: Oppression and Liberation* (1972); and T.Marotta, *The Politics Of Homosexuality* (1981). in D'Emilio "Making and Unmaking Minorities: the Tensions Between Gay Politics and History." 915

¹⁴⁷. D'Emilio, John, and Estelle B. Freedman 321.

¹⁴⁸. *Ibid.*, 321

¹⁴⁹. Carter 220

¹⁵⁰. Statement of 31 July 1969, quoted in D'Emilio, *Sexual Politics*, 234. in Hall 548.

¹⁵¹. Carter 220

¹⁵². D'Emilio "A New Beginning: The Birth of Gay Liberation." 233-234 ; Kissack, "Freaking Fag Revolutunaries," esp 108,113,115. in Hall 547

10. הרטוריקה של תנועת ה GLF

בניגוד לתנועה ההומופילית שפעלה ללא מודלים לחיקוי, תנועת ה GLF נעזרה במודלים האסטרטגיים שהציבו מאבקי תנועות האפרו אמריקאים, הנשים, הקבוצות האתניות השונות והמיעוטים הדתיים.¹⁵³ לכן, כפי שאדגים, פנייתם לרטוריקה של אמריקניזם מפתיעה, בהינתן אלטרנטיבות. הול מסביר זאת בכך שתנועת ה GLF צמחה מתוך התנועה ההומופילית שהתאפיינה גם היא בפטריוטיזם.¹⁵⁴

בדומה לקודמיהם, גם פעילי ה GLF קיבלו את מכלול ההשקפות של האבות המייסדים ולא ניסו לערער עליהן, אלא ליזום מהפכה שנשארת בגבולות האידיאולוגיה האמריקאית. בפגישה שהתקיימה שבועות מספר טרם הבחירות לראשות עיריית ניו יורק בשנת 1969, אתגרו חברי GLF את המתמודדים בשאלות לגבי עמדתם בנושא זכויות הומוסקסואלים. הפעיל מרטי רובינסון צעק אל המתמודד השמרן מריו פורצ'ינו (Mario Poraccino): 'It's 1776, Mr. Procaccino! The homosexual revolution has begun'¹⁵⁵. בכך ישנה חזרה ושעתוק של מיתוס האבות המייסדים ומהפכתם המהוללת מבלי לערער עליו. ארגון ה GLF בלורנס, קנזס נקב באחת מהצהרותיהם בפרדוקס: האומה מושתתת על עקרונות הצדק והחירות שנקבעו בהצהרת העצמאות, מגילת הזכויות והחוקה, אך בו בזמן מדכאת את המיעוט באמצעות חקיקה.¹⁵⁶ כלומר, ה GLF אינם מטילים ספק בנכונות דרכה של ארצות הברית, בעקרונות עצמם או בדרך יישומם. חגיגת המסורת הפטריוטית התקיימה הלכה למעשה על ידי סניף לורנס בשנת 1972 ב"נשף התיקון הראשון", שהינו "אחד מהערבויות החשובות ביותר לחופש האנושי".¹⁵⁷ כלומר, הגאווה היא כפולה: הם מתגאים הן בזהותם הלאומית והן בזהותם המינית. בדומה לקודמיהם, לא נוצרת סתירה בין השתיים.

לאחר פירוק ה GLF בתום ארבעה חודשי פעילות הוקם ארגון ה (The Gay Activists) GAA (Alliance). ארגון זה היה מתון יותר מקודמו, ובדומה לתנועה ההומופילית לא דרש שינוי מוחלט במבנים החברתיים. עם זאת, בדומה ל GLF הארגון פעל באופן פרובוקטיבי והשתמש בטקטיקות ישירות, דוגמת

¹⁵³. D'Emilio "Making and Unmaking Minorities: the Tensions Between Gay Politics and History." 916

¹⁵⁴. Hall 548

¹⁵⁵. Carter 229

¹⁵⁶. GLF statement, n.d, in Queers and Allies, series 67/66, box 1, folder Artificial, n.d. in Hall 551

¹⁵⁷. Lawrence GLF News, 10 March 1972, 2, in Queers and Allies, series 66/67, box 1 in Hall 551

פנייה ישירה לפוליטיקאים על מנת להשיג זכויות שוות.¹⁵⁸ חוקת הארגון דרשה שהומוסקסואלים יהיו ל"נושאי הזכויות הסוציאליות והפוליטיות המובטחות בחוקת ארצות הברית."¹⁵⁹ עצם כתיבת החוקה הינה מעשה פטריוטי: התנועה מבנה את עצמה לפי דרכה ההיסטורית של ארצות הברית. על פי הול, ארגון ה GAA פעל מבחינה רטורית בדומה לתנועה ההומופילית והשתמש באופן מוגבר במחאה פטריוטית.¹⁶⁰ על פי הול, במהלך שנות השישים אנשי שמאל אמריקאים פנו לאנטי אמריקניזם מיליטנטי עקב אכזבתם ממלחמת וייטנאם, והאמריקניזם הפך לנחלת הימין הפוליטי.¹⁶¹ מכאן שהשימוש התכוף של ארגונים הומוסקסואלים בשנים אלו באזכורי מגילת הזכויות, הצהרת העצמאות וכולי, ובאידיאלים "אמריקניים" של חופש ושוויון הינו יוצא דופן.¹⁶²

11. האסטרטגיה והטקטיקה של ארגון ה GLF

מבחינה אסטרטגית, התאפיין ארגון ה GLF בבחירת מאבקים שונה מזו של התנועה ההומופילית שקדמה לו. על פי הול, בשנת 1965 הפגינו חיילים הומוסקסואלים, חלקם בעלי עבר קרבי, מול הפנטגון, לאחר ששוחררו משירות. התנועה ההומופילית סייעה להם להיאבק על מנת לחזור לשירותם הצבאי תחת הסלוגן "גם אזרחים הומוסקסואלים רוצים לשרת את מדינתם."¹⁶³ בעוד התנועה ההומופילית מחתה על שחרור הומוסקסואלים ולסביות משירות צבאי, קראו ה GLF לסרב לשרת בצבא בזמן מלחמת וייטנאם.¹⁶⁴ מחאות שונות אלו מדגימות את הניגוד בין אסטרטגיית ההטמעה של התנועה ההומופילית לבין הפוליטיקה הרדיקלית והמתבדלת שלאחר אירועי סטנוול, בדמות בחירת מאבקים של ה GLF.

מטרה נוספת של ארגון ה GLF, מלבד ארגון מחדש של החברה האמריקאית, הייתה יצירת שינוי בדימוי התרבותי והחברתי של הומוסקסואלים באמצעות אמצעים ישירים. אחד מאמצעים אלו כונה

¹⁵⁸. Hall 553

¹⁵⁹. "A glimpse at Gay Liberation on GAA's 2nd Anniversary", in GAA Records, series 2, topical file, ox 18, folder 11, Gay Activists (Newsheet), reel 11 in Hall 552

¹⁶⁰. Hall 561

¹⁶¹. Kazin and McCartin, Introduction, 6. in Hall 539

¹⁶². Hall 539

¹⁶³. Mattachine Society of Washington, Information Bulletin, in MSNY, series 3, gay organizations, box 8 folder 5, reel 18 in Hall 542-43

¹⁶⁴. D'Emilio, John, and Estelle B. Freedman 321.

"Zaps", וכלל עימותים ציבוריים ישירים עם פוליטיקאים הומופובים, עורכי מגזינים ועובדי ממשל.¹⁶⁵ התנועה המתהווה רצתה להשיג את מטרתה על ידי ארגון המוני להטב"ם שפעילותם הפוליטית תתרחש ברובה אל מול בתי משפט וקובעי מדיניות.¹⁶⁶ כלומר, למרות הצהרותיהם בדבר שינוי שורשי בחברה, מטרתם הייתה לפעול במסגרת הדמוקרטיה האמריקאית ומוסדותיה. טקטיקה מרכזית להשגת השינויים ביחס כלפי הומוסקסואליות הייתה עידוד "יציאה מהארון".¹⁶⁷ במשמעותו המקורית פירוש המונח "Coming Out" היה וידוי על הומוסקסואליות בפני עצמך וכן הומוסקסואלים נוספים. אנשי ה GLF הרחיבו את היריעה והטיפו להכרזה בפני כלל הסביבה, על מנת להתגבר על הפחד מענישה, פיטורין ונידוי חברתי ובכדי לנטרל את הבושה והשנאה העצמית.¹⁶⁸ סיסמת העיתון *Coming Out* הייתה: "Come Out For Freedom! Come Out Now! ... Come Out of the Closet Before the Door Is Nailed Shut!"¹⁶⁹ מתגייסים רבים חדשים.¹⁷⁰

תהליך ה"יציאה מהארון" הפך לחלק בסיסי בתהליך יצירת הזהות, המסמל את אימוץ הזהות. כלומר מיניות האינדיבידואל הפכה לזו המייצגת אותו באקט של אישוש עצמי, ולא תיוג הנכפה עליו על ידי מוסדות חיצוניים. על פי דיוויד קרט (David Carter), תהליך זה שנעשה באופן קולקטיבי תרם לראשונה לתחושת העצמה ואותנטיות¹⁷¹. עם זאת, ההגדרה העצמית נקבעה על פי הזהות המינית, וכך אישרה את חשיבותה הגוברת של המיניות בחיים המודרניים, למרות הבטחתה לנתן את המבנים הקיימים.¹⁷² טקטיקה נוספת לאישוש הזהות ההומוסקסואלית הייתה הפצת ידע. על פי לארי קריימר (Larry Kramer), חלק מחובתם הדמוקרטית של הומוסקסואלים הינה לוודא שילמדו ויכתבו עליהם ללא קשר

¹⁶⁵ Meyer 447

¹⁶⁶ D.Teal, *The Gay Militants* (1971); *Out Of The Closets : Voices of Gay Liberation* (K. Jay and A. Young eds.1972); D.Altman, *Homosexual: Oppression and Liberation* (1972); and T.Marotta, *The Politics Of Homosexuality* (1981) in D'Emilio "Making and Unmaking Minorities: the Tensions Between Gay Politics and History." 915

¹⁶⁷ D'Emilio, John, and Estelle B. Freedman 322

¹⁶⁸ *Ibid.*,322

¹⁶⁹ Donn Teal, *The Gay Militants* (New York,1971) 61 in D'Emilio, John, and Estelle B. Freedman 322

¹⁷⁰ D'Emilio, John, and Estelle B. Freedman 322

¹⁷¹ Carter 225

¹⁷² D'Emilio, John, and Estelle B. Freedman 323.

לאקטים המיניים שלהם.¹⁷³ כלומר, ישנו צורך בייצור ידע שנכתב על ידי הומוסקסואלים ועבורם. על פי דיוויד הלפרין (David Halperin), המאבק הלהט"בי התמקד ברובו בניסיון להשגת שליטה על ייצור הידע, ייצוג ציבורי ונציגות, ולמעשה במעבר מאובייקט הנתון לחקירה וביקורת מתמדת לסובייקט. בהמשך ל *The Mattachine Review* ו *The Ladder* שהופצו בשנות החמישים, הפיצו אנשי ה GLF את העיתונים *Coming Out* ו *Gay Pride*,¹⁷⁴ וכן ייצרו ידע חדש במגוון דרכים. לדוגמא, בעתות בחירות הפיץ הסניף בלורנס, קנזס עלונים ובהם עמדות של פוליטיקאים לגבי זכויות הומוסקסואלים.¹⁷⁵

נראות פוליטית היוותה חלק חשוב באסטרטגיה הפוליטית של ה GLF. לאחר שנות הסתרה וחשאיות, החליט הארגון ליצור נראות ציבורית מאסיבית.¹⁷⁶ האירועים השונים סוקרו בהרחבה בתקשורת; ההפגנות צולמו לטלוויזיה, חברי הארגון כתבו טורי דעות והתראיינו בעיתונים.¹⁷⁷ כמו כן, עיתוני התנועה נועדו באופן חלקי לתיעוד, עקב ההבנה שעל התיעוד היוזאלי להוות חלק מהפעילויות הציבוריות ולא תוצר לוואי שלהן.¹⁷⁸ הבנה זו התגבשה, על פי מאיר, בשל היעדר התיעוד של מהומות סטנוול,¹⁷⁹ פרט לצילומיו של מקדרה, שצילם עבור העיתון *Village Voice*, היחיד שסיקר את האירועים באופן מרכזי.¹⁸⁰ מיעוט התמונות מהאירוע אינו חושף את המרד עצמו, אלא את תוצאותיו. למשל, תצלום ובו מוצג הבר ההרוס, ובו שרידיהם של מכונת סיגריות, פח אשפה, מכונת ג'וקבוקס וכיסא בר שבור, המוצבים זה לצד זה לאחר שהחל תהליך הניקיון.¹⁸¹ הצילום אינו מעורר אמינות: הקומפוזיציה של החפצים הסמוכים זה לזה נראית מלאכותית.

על פי מאיר, בשל האופי הספונטני של האירועים ומפני שפשיטות משטרתיות היו שכיחות, היעדר התיעוד אינו מפתיע. אך בהינתן שהמהומה גלשה לכיכר שרידן ועירבה אלפי אנשים, מיעוט

¹⁷³. Kramer, Larry, "Sex and Sensibility," *The Advocate*, May 27, 1997 in Warner 33

¹⁷⁴. Meyer 447, 453

¹⁷⁵. Gay Services of Kansas, flyer, 1981, 2, in David D. Barney, "Gay and Lesbian History at the University of Kansas: Lawrence Gay Liberation Front, 1971-1975," *Gay Services of Kansas: 1976-1980* (Historical Records Project, June 1992), 121, in *Queers and Allies*, series 67/66, box 1. in Hall 550.

¹⁷⁶. Meyer 448

¹⁷⁷. D'Emilio, John, and Estelle B. Freedman. 320

¹⁷⁸. Meyer 447, 453

¹⁷⁹. *Ibid.*, 441

¹⁸⁰. *Ibid.*, 441-442

¹⁸¹. *Ibid.*, 443

התיעוד המצולם תמוה. שנה לאחר המאורעות התפרסמה בקשה במגזין *Come Out* של ה GLF

לשליחת תמונות מהמאורע, אך לא נשלחה ולו תמונה אחת והמגזין נסגר בשנת 1972.¹⁸²

עם זאת מאייר טוען שלמרות התיעוד החסר, כוחם הסימבולי של האירועים המשיך להדהד במהלך השנים

הבאות.¹⁸³ בסתיו 1970 פרסמה מרתה שלי את המאמר "Gays Riot Again, Remember The

Stonewall!" בעיתון *Coming Out*. שלי מדווחת על מצעד של ה GLF וכן על מהומה קצרה שהתרחשה

בוילג' בניו יורק בשנת 1970, לפי מאייר, התמונות המצורפות לכתבה מנסות לפצות על היעדר התמונות

ממאורעות סטונוול.¹⁸⁴ על פי מאייר, המצלמה הינה משתתפת אקטיבית ולא ניטרלית.¹⁸⁵ על פי אנדרה באזין

(André Bazin), הצילום, בניגוד לציור, משפיע עלינו כמו תופעת טבע באמצעות כוח שכנוע בלתי רציונלי.

בנוסף, ליצירה באמצעי אוטומטי השפעה על פסיכולוגיית הדמות. לכן, צופים נוטים להאמין יותר לדמות

מצולמת מאשר לדמות מצוירת.¹⁸⁶ מכאן שחברי ה GLF השכילו להשתמש בטכנולוגיית הצילום בזמן

התרחשות פעילותיהם על מנת לעורר מודעות וכן אהדה למפעלם.

הדגש הטקטי בנושא השליטה על ייצור הידע ותיעודו נעשה בחלקו מפני שאירועי סטונוול היו

שקופים מבחינה תקשורתית בעת התרחשותם. המהומות כמעט ולא תועדו על ידי התקשורת

המקומית והציבור הרחב לא נחשף למרד: למרות פנייתו של קרייג רודוול למערכות שלושה

עיתונים, רק אחד מהם, ובנוסף ה *Village Voice* שמערכתו שכנה בסמיכות גאוגרפית לבר

הסטנוול, פרסמו כתבות בנוגע למאורע.¹⁸⁷ בדיווח ב *Village Voice* מתאריך השלושה ביולי 1969

בשם "Gay Power Comes to Sheridan Square". הכתב לויסאן טרסקוט (Lucian Truscott)

IV, מבצע דרמטיזציה ותיאטרליזציה של המאורע במקום תיעוד שלו:¹⁸⁸

"The forces of faggotry, spurred by a Friday night raid on one of the city's largest, most popular and longest lived gay bars, the Stonewall Inn, rallied Saturday night in an unprecedented protest

¹⁸² *Ibid.*, 443

¹⁸³ *Ibid.*, 445

¹⁸⁴ *Ibid.*, 446

¹⁸⁵ *Ibid.*, 447

¹⁸⁶ באזין, אנדרה. "הוויית של הדמות המצולמת." עולם בדים. עריכה: הלגה קלר. ספרית אופקים-עם עובד, 25-249

¹⁸⁷ Carter 167

¹⁸⁸ Meyer 443

against the raid and continued Sunday night to assert presence, possibility, and pride until the early hours of Monday morning".¹⁸⁹

על פי מאייר, בעוד טרסקוט מכיר במהלך הכתבה באומץ המפגינים, בעיתון *The New York Daily News*

הופיעה הכותרת "Homo Nest Raided, Queen Bees Are Stinging Mad"¹⁹⁰ והכתבה הייתה אוהדת

אף פחות.¹⁹¹

סיקורים עיתונאיים אלו לא כללו את תגובת הארגונים ההומופילים לגבי המרד. עם זאת, מאמרו של

טרסקוט חשף עמדה הומוסקסואלית באמצעות תיעוד פגישה מקרית שלו עם משורר דור הביט אלן גינזברג,

שהגיע על מנת להביע הזדהות עם המפגינים. לגינזברג היה מעמד מיתי בקרב נוער השייך לתרבות הנגד של

שנות השישים,¹⁹² בהן, על פי קרטור, היה ידוע פחות בתור משורר ויותר עקב היותו הומוסקסואל מוצהר.¹⁹³

גינזברג התפרסם בעקבות תביעה נגד המוציא לאור שלו באשמת פרסום זימה בשירו *Howl*, בו כתב בין

השאר על אקט מיני הומוסקסואלי.¹⁹⁴ טרסקוט מצטט את גינזברג באומרו:

"the guys there [in Stonewall Inn] were so beautiful, they've lost that wounded look that fags all had ten years ago."¹⁹⁵

על כך כותב טרסקוט שזו הייתה הפעם הראשונה בה שמע שהקהל מתואר כ"יפה".¹⁹⁶ בניגוד לגינזברג, הוא

אינו מתעכב על משמעות האירוע. תגובתו משקפת ומאשרת את התפיסה הפתולוגית על פיה הומוסקסואלים

בכלל ומלכות דראג ונערים נשיים בפרט הינם חולים ובלתי מוסריים.

12. ייצוג ומעמד הלסביות במאבק הלהט"בי שלאחר מהומות סטונוול

בניגוד להצהרותיהם על הסולידריות כלפי כלל המאבקים, בארגון ה GLF שרר חוסר שוויון מגדרי.

הארגון נשלט על ידי גברים, הן באיוש עמדות המנהיגות והן מבחינה כמותית. הלסביות התקשו בהשמעת קולן

בארגון, ונדחקו ממנו בדרכים שונות. לדוגמא, בעיתון *Gay Power* חדלו מפרסום דימויים לסביים

ופמיניסטיים עקב תלונות קוראים גברים.¹⁹⁷ חוסר השוויון גרם לקבוצת הליבה של הלסביות לעזוב את

¹⁸⁹ Truscott IV Lucian. 1969. "Gay Power Comes to Sheridan Square." Village Voice, July 3, Pp. 1, 18.

¹⁹⁰ Meyer 444-445

¹⁹¹ Ibid., 444-445

¹⁹² D'Emilio, "A New Beginning: The Birth of Gay Liberation." 232

¹⁹³ Carter 6

¹⁹⁴ D'Emilio, John, and Estelle B. Freedman. 275-76

¹⁹⁵ Truscott 1,18

¹⁹⁶ Ibid., 1,18

¹⁹⁷ Meyer 456

הארגון. גם בתנועות הפמיניסטיות, כחלק מתנועת ה Women's Liberation שצמחה במקביל, חוו הלסביות אפליה ועוינות. כתוצאה מכך הוקמו תנועות רבות לשחרור לסביות, Lesbian Liberation Movements, ¹⁹⁸ כדוגמת הארגונים Radicalesbians בניו יורק ו The Furies Collective בווינגטון D.C. הן נאבקו מאבק כפול, ראשית בשל היותן נשים בחברה סקסיסטית ושנית בשל היותן חד מיניות. ¹⁹⁹ בעוד מנגנוני הדמוקרטיה האמריקאית הפלו באופן שיטתי את האוכלוסייה הלהט"בית, גם המוסדות הלהט"בים פעלו בצורה לא דמוקרטית, וכשלו בייצוג מגוון הקולות והצרכים של חבריהם וחברותיהם. זוהי הדרה כפולה, מפני שהיא מתבצעת על ידי המודרים מהחברה.

13. אישוש ופוליטיזציה של הזהות ההומוסקסואלית

אחד מאפייני השינוי פוסט אירועי סטנוול החשובים ביותר, על פי חוקרים רבים, הינו הגדרת הזהות. על פי קופקינד, כוחן ההיסטורי של המהומות הוא באישוש הזהות ההומוסקסואלית, ולא בייסוד סדר יום מוגדר. ²⁰⁰ אסטרטגיית ה GLF הדגישה את חיזוק הזהות דרך ייסוד נשפים, קבוצות למידה ועוד. על פי אחד ממארגני המסיבות, בוב קוהלר (Bob Kohler), "זו הייתה הפעם הראשונה שנערכו מסיבות הומוסקסואלים על ידי הומוסקסואלים ועבור הומוסקסואלים, כשהכסף שנאסף נתרם עבור מטרות הומוסקסואליות... [..] עד אז קיומנו סבב סביב מוסדות דכאניים שנוהלו על ידי המאפיה, היכן ששנאו הומואים וסיכנת את חייהם." ²⁰¹ ביקור בסטנוול למשל, טמן בחובו עלבונות וסכנות: לא היה ניתן למחות על דילול המשקאות במים, דמי הכניסה הגבוהים או אלימות המשטרה. לדוגמא, כשזוג לסביות הוכו לאחר שרקדו יחד בפאב שנוהל על ידי המאפיה, הבעלים נמנעו מסיוע להן. ²⁰² בניגוד לכך, בנשפי ה GLF, שהתקיימו במקומות גדולים בהם לא היה צורך להתבייש ולהסתתר, שררה, על פי מרתה שלי, "[..] הרגשה של אקסטזה וחופש". ²⁰³ הנשפים תרמו לפיתוח

¹⁹⁸. D'Emilio, John. "A New Beginning: The Birth of Gay Liberation." 236

¹⁹⁹. *Ibid.*; Meyer 451, 452; Allen Young, "Out of the Closets, into the Streets," in Jay and Young, *Out of the Closets*, 26;

²⁰⁰. Kopkind 145

²⁰¹. Carter 222-224

²⁰². *Ibid.*, 224

²⁰³. *Ibid.*, 223

התרבות ההומוסקסואלית²⁰⁴ וכן לתחושת קהילתיות, שבתורה תרמה רבות למוטיבציה של הפעילים בארגון. יתרה מזאת, היוו המסיבות אמצעי נוסף ליצירת נראות ציבורית לתנועה.

פן נוסף באסטרטגיית ה GLF היה יצירת פוליטיזציה של הזהות ההומוסקסואלית, באמצעות מפגשי קבוצות למידה. על פי האקטיבסט ארתור אבנס, (Arthur Evans), לאחר השתתפות בפגישת GLF הבין ש:

" [...] my political life is related to my sexual life. [...] I saw that connection by just interacting with people there. It wasn't a preached connection; it was a lived connection. They were real people, who embodied it in who they were."²⁰⁵

עד לאותה העת פעל אבנס בתנועות מחאה שונות, אך טרם הבין שביכולתו לנסות להשפיע על איכות חייו

כהומוסקסואל באופן דומה.²⁰⁶ בנוסף, באותה התקופה למד אבנס לתואר שני באוניברסיטת קולומביה, ובה

"המרצים העמידו פנים ששנות השישים כלל לא קרו."²⁰⁷ קבוצות הלמידה, בה יושמה רגישות להט"בית כלפי

היסטוריה, פילוסופיה ועוד, אפשרה למשתתפים לבחון את זהותם מפרספקטיבות שונות ולקשר אותה

לאקטיביזם ולנקיטת פעולה.

חמישים הארגונים ההומוסקסואלים שהיו קיימים בשנת 1969²⁰⁸ הפכו במרוצת ארבע שנים לכשמונה

מאות ארגונים, ובסוף שנות השבעים הגיע מספרם לאלפים.²⁰⁹ ביוני 1970 בין 5,000 ל 10,000 נשים

וגברים ציינו שנה למהומות סטנוול בצעדת "יום החופש" מהגריניץ' וילג' לכיוון סנטרל פארק.²¹⁰ בחציו

השני של העשור אירועים אלו התרחשו בעשרות ערים, כשהשתתפות הכוללת הגיעה לכחצי מיליון אנשים.

אחד מהישגיה הגדולים ביותר של תנועת ה Gay Liberation התרחש בשנת 1973, עת שהארגון

האמריקאי לפסיכיאטריה הסיר את ההומוסקסואליות מרשימת המחלות הנפשיות.²¹¹ יתרה מזאת, במהלך

שנות השבעים יותר מחצי מהמדינות ביטלו את חוקי הסדום שלהן, בוטל האיסור על העסקת הומואים

ולסביות, וכמה עשרות עיריות חוקקו חוקים פרו להט"בים.²¹²

²⁰⁴ . Bailey, *Sex in The Heartland*, 184-185 in Hall 550.

²⁰⁵ . Carter 227-228

²⁰⁶ . *Ibid.*, 228

²⁰⁷ . *Ibid.*, 228

²⁰⁸ . Hall 546

²⁰⁹ . D'Emilio, " A New Beginning : The Birth of Gay Liberation". 238

²¹⁰ . *Ibid.*, 237

²¹¹ . *Ibid.*, 238

²¹² . *Ibid.*, 238

עם זאת, הוגים והיסטוריונים עכשוויים נוטים לבקר את הפוליטיקה המינית של ה GLF. על פי ג'ון ד'אמיליו ואסטל בי. פרידמן (Estelle B. Freedman) תנועת ה Gay Liberation הצליחה לערער את ההגמוניה, לשנות את הדימוי הציבורי של להט"בים ולהסיר חלק מהמגבלות על ביטוי מיני. עם זאת, היא כשלה במימוש חזון מהפכניה בביצוע מהפכה שורשית.²¹³

ד'אמיליו מבקר את החשיבות הרבה שמיוחסת למין בפוליטיקת ארגונים להט"בים. לדידם, המיניות היא המסמנת והקובעת את הזהות האינדיבידואלית, ערכנו העצמי ואיכות חיינו. מעמד זה של המיניות הגביר את ההתערבות בחיי אינדיבידואלים, תוך יצירת שיטות חדשות של שליטה חברתית. הדיכוי והזהות שלובים יחדיו: הקטגוריות "הומוסקסואל" ו"הטרנסקסואל" מאפשרות את הדיכוי. כלומר, האסטרטגיה לשינוי בזכויות אזרח מתוך עמדת המיעוט מחזקת ומקבלת את הפרדיגמה המינית הקיימת, ובכך מאפשרת את המשך הדיכוי. הוא מציע פתרונות בדמות חקיקה על בסיס freedoms of speech and assembly או הצעות חקיקה שמטשטשות אבחנות מבוססות מגדר.²¹⁴

14. סיכום

מאורעות סטנוול היוו זרז לשינוי באסטרטגיה ובטקטיקה של הארגונים למען זכויות להט"בים, למרות שהקונפליקט בין הפעילים השמרנים לרדיקלים, שהושפעו מרוח האקטיביזם של תקופתם, החל עוד קודם לכן. לאחר המאורעות חל שינוי באסטרטגיה ובטקטיקה של הפוליטיקה הלהט"בית, אך עם זאת הרטוריקה הפטריוטית המשיכה להיות דומיננטית. על פי קריימר, על הומוסקסואלים מוטלת אחריות פוליטית: עליהם לממש את חובתם הדמוקרטית בכך שילחמו עבור זכויותיהם בתור הומוסקסואלים.²¹⁵ הן התנועה ההומופילית והן תנועת ה Gay Liberation הצליחו, כל אחת בדרכה, להוביל מאבק עבור זכויות הומוסקסואלים תוך שימוש בעקרונות הדמוקרטיה האמריקאית: הזכות להפגין, זכות ההתכנסות וכן הזכות לחיים, לחירות ולרדיפת האושר.

²¹³. D'Emilio, John, and Estelle B. Freedman. 325.

²¹⁴. D'Emilio "Making and Unmaking Minorities: the Tensions Between Gay Politics and History." 919,921

²¹⁵. Warner 33

Works Cited

- Armstrong, Elizabeth A., and Suzanna M. Crago. "Movements and Memory: The Making of the Stonewall Myth." *American Sociological Review* 71.1 (2006): 724-51.
- Barakat, Zeina, Mohammad S. Dajani Daoudi, Munther S. Dajani, Gary J. Kornblith, Carol Lasser, Uri Katz, and Michael Zakim. *Readings in American Democratic Culture*. Ed. Imad AbuKishek. Jerusalem, Palestine: Al-Quds University, 2010. 37, 109.
- Benshoff, Harry M., and Sean Griffin. "General Introduction." *Queer Cinema: The Film Reader*. New York: Routledge, 2004. 2-8.
- Carter, David. *Stonewall: The Riots that Sparked the Gay Revolution*. New York: St.
- D'Emilio, John, and Estelle B. Freedman. *Intimate Matters: a History of Sexuality in America*. New York: Harper & Row, 1988. 275 – 326.
- "A New Beginning: The Birth of Gay Liberation." *Sexual Politics, Sexual Communities: the Making of a Homosexual Minority in the United States, 1940-1970*. Chicago: University of Chicago, 1983. 223-39.
- "Making and Unmaking Minorities: the Tensions Between Gay Politics and History." *Review of Law and Social Change* (1986): 915-22.

- Esterberg, Kristin Gay. "From Illness to Action: Conceptions of Homosexuality in the Ladder, 1956-1965." *The Journal of Sex Research Feminist Perspectives on Sexuality* Part 1 27.1 (1990): 65-80.
- Hall, Simon. "The American Gay Rights Movement and Patriotic Protest." *Journal of the History of Sexuality* 19.3 (2010): 536-62.
- Halperin, David M. "The Queer Politics of Michel Foucault". *Saint Foucault: Towards a Gay Hagiography*. New York: Oxford UP, 1995. 56-67.
- Hillman, Betty Luther. "'The Most Profoundly Revolutionary Act a Homosexual Can Engage In': Drag and the Politics of Gender Presentation in the San Francisco Gay Liberation Movement, 1964–1972." *Journal of the History of Sexuality* 20.1 (January 2011): 153-181.
- "Homophobia." *Oxford English Dictionary*. OED. Web. 21 Oct. 2011.
- Johnson, David K. "'Panic on the Potomac'" Introduction. *The Lavender Scare: The Cold War Persecution of Gays and Lesbians in the Federal Government*. Chicago: University of Chicago, 2004. 1-15, 159.

Kopkind, Andrew, "The Night They Raided Stonewall", *Grand Street*, No. 44 (1993), 120-147.

McDarrah, Fred W. 1969. Photograph. New York. *Counterlight's Peculiars*. 20 June 2009. Web. 22 Oct. 2011.

McDarrah, Fred W. 1969. "Inside the Stonewall Inn". New York. *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies*. 3rd ed. Vol. 12. Duke University Pres, 2006. 443

Meyer, Richard. "Gay Power Circa 1970: Visual Strategies for Sexual Revolution." *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies* (2006) 12(3): 441-464

Rousseau, G. S. "Foucault and the Fortunes of Queer Theory." *The European Legacy* 5.3 (2000): 401-13.

Smith Howard.1969. "Full Moon over the Stonewall." *Village Voice*, July 3.1,25,29
 "Transgender." *Oxford English Dictionary, OED*. Third ed. 2003. Web. 21 Oct. 2011

Truscott IV Lucian.1969. "Gay Power Comes to Sheridan Square." *Village Voice*, July 3, 1, 18.

Warner, Michael. "The Ethics of Sexual Shame." *The Trouble With Normal: Sex, Politics, and the Ethics of Queer Life*. New York: Free, 1999. 1-40.

White, Edmund. "'We're Part of a Vast Rebellion of All the Repressed'" Letter to Ann and Alfred Corn. 8 July 1969. *The Violet Quill Reader*. Outhistory.org. 2009. Web. 21 Oct. 2011.

White, Heather Rachele, "Proclaiming Liberation: The Historical Roots of LGBT Religious Organizing, 1946-1976" *The Journal of Alternative and Emergent Religions*, 11.4 (2008): 102-04.

באזין, אנדרה. "הווייה של הדמות המצולמת." *עולם בדים*. עורכת: הלגה קלר. תל אביב : ספרית אופקים-עם עובד, 249-25

הבידג', דיק. *תת תרבות פאנק משמעותו של סגנון*. עורך : עודד היילבובר. מתרגמת : רונה כהן. תל אביב: שנקר רסלינג, 2008. 33.

זין, האוורד. "הפתעות". *היסטוריה עממית של ארצות הברית מ – 1492 ועד ימינו*. תרגום מאנגלית: מתן קמינר. תל אביב: הוצאת בבל. 2007 (1980) 723.

פוקו, מישל. "ההיפותיזה הדכאנית" *תולדות המיניות כרך ראשון: הרצון לדעת*. תרגום מצרפתית: גבריאל אש. הוצאת הקיבוץ המאוחד. 2008. 15-38